

УКРАЇНА

**УРЯДОВИЙ УПОВНОВАЖЕНИЙ У СПРАВАХ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ**

Government Agent
before the European Court of Human Rights
Ukraine
вул. Городецького, 13, м. Київ, 01001, Україна

Agent du Gouvernement
auprès de la Cour Européenne des Droits de l'Homme
l'Ukraine
13, Horodetskogo St. Kyiv, 01001, Ukraine

Тел.: +380 44 278-37-23, факс.: +380 44 271-17-83
E-mail: themis@minjust.gov.ua http://www.minjust.gov.ua

28.03.2016 № 2953/12.0.1/46-16

На № _____

**Міністерство внутрішніх справ
України**

Національна поліція України
вул. Академіка Богомольця, 10,
м. Київ, 01601

**Головне управління Національної
поліції в Одеській області**
вул. Єврейська, 12, м. Одеса, 65014

**Ананьївське відділення поліції
Котовського відділу поліції ГУНП
в Одеській області**
вул. Незалежності, 41, м. Ананьїв,
66400

✓ **Національна академія внутрішніх
справ**
пл. Солом'янська, 1, м. Київ, 03035

*Щодо виконання рішення Європейського суду з прав людини
у справі «Чміль проти України»*

17.07.16
06 04 16

29 жовтня 2015 року Європейським судом з прав людини (далі – Європейський суд) було ухвалено рішення у справі «Чміль проти України», яке набуло статусу остаточного 29 січня 2016 року.

У цьому рішенні Європейський суд констатував порушення матеріального і процесуального аспектів статті 3 (заборона катування) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку з тим, що мало місце жорстоке поводження працівників

76. Суд зазначає, що інцидент з працівниками міліції відбувся рано вранці, коли заявник вочевидь йшов з дому на роботу, та, як видається, після інциденту заявник пішов на роботу, де він негайно повідомив своїх колег, що його було побито. Доказів того, що заявник зазнав тілесних ушкоджень до або після зазначеного інциденту, немає.

77. Суд також вважає, що результати розслідування, зважаючи на його численні недоліки (див. нижче), не спростували твердження заявника про те, що його заштовхнули до райвідділу міліції, а потім побили.

78. Суд також зазначає, що у будь-якому разі численні свідки бачили «штовханину» біля дверей до райвідділу міліції. Навіть якщо прийняти надану Урядом версію подій, видається, що до заявника було застосовано певну фізичну силу. З огляду на його вік, застосована фізична сила могла сприйматися заявником як дуже сильна. Враховуючи обставини справи у викладі Уряду (заявник заблокував двері до райвідділу міліції та схопив одного з працівників міліції за формену куртку), підготовку, яку, як стверджувалось, працівники міліції отримали для того, щоб вміти поводити себе у подібних ситуаціях, вік заявника та стан його здоров'я, видається, що застосована до нього фізична сила була надмірною, зважаючи на те, що внаслідок цього у заявника було діагностовано струс мозку і він перебував у лікарні протягом сімнадцяти днів.

79. Отже, Суд доходить висновку, що, зважаючи на виклади подій обох сторін, у цій справі достатньо доказів, щоб «поза розумним сумнівом» дійти висновку, що заявник зазнав жорстокого поводження міліції у порушення матеріального аспекту статті 3 Конвенції».

Розслідування скарг заявника Європейським судом було визнано неефективним, виходячи із такого:

«89. Суд зазначає, що впродовж цього часу було проведено різні слідчі дії: чотири судово-медичні експертизи, очні ставки між заявником та працівниками міліції, а також відтворення обстановки і обставин події. Проте, як видається, усі ці дії були достатньо поверхневими. Зокрема, пояснення та відповіді, надані працівниками міліції під час очних ставок із заявником, були ідентичними, а з неузгодженого формулювання показів Л. випливає, що ці документи іноді складались шляхом копіювання фрагментів тексту в одному документі і вставлення їх в інший (див. пункт 32).

90. Що стосується судово-медичних експертиз, Суд зазначає, що експертам ніколи не ставились питання про те, чи міг заявник зазнати тілесних ушкоджень за описаних ним обставин або за обставин, описаних працівниками міліції.

91. Отже, Суд вважає, що розслідування скарг заявника було необґрунтовано тривалим та характеризувалося недоліками, визнаними національними органами влади, а висновки згаданого розслідування не ґрунтувались на наявних доказах. Зокрема, 8 вересня 2005 року слідчий прокуратури відзначив, що заявник зазнав тілесних ушкоджень внаслідок

падіння, хоча ніхто, включаючи працівників міліції, ніколи не стверджували, що вони бачили, щоб заявник падав. Те ж стосується і постанови від 2 квітня 2009 року про закриття кримінальної справи у зв'язку з відсутністю будь-яких відомостей щодо того, чи могли тілесні ушкодження у заявника утворитися за вказаних ним обставин чи за обставин, вказаних працівниками міліції.

92. Відповідно, було порушення процесуального аспекту статті 3 Конвенції».

Факт встановлення Європейським судом незабезпечення Україною ефективного розслідування зобов'язує державу до повторного проведення розслідування, яке б відповідало зазначеному критерію.

Враховуючи вищезазначене та з метою забезпечення належного звітування держави перед Комітетом міністрів прошу:

1) Національну поліцію України – провести повторне службове розслідування вищезазначених подій 31 жовтня 2004 року за участю Чміля А.В. і співробітників міліції;

2) інформацію про хід та результати службового розслідування, разом із відповідними копіями підтверджуючих документів, прошу надати Урядовому уповноваженому;

3) довести висновки Європейського суду у цій справі до відома співробітників Міністерства внутрішніх справ та національної поліції і забезпечити врахування їх в роботі;

4) забезпечити професійну підготовку та підвищення кваліфікації працівників органів внутрішніх справ та національної поліції з питань вивчення Конвенції та практики Європейського суду щодо проведення ефективного розслідування.

Про результати розгляду листа прошу повідомити до 18 квітня 2016 року.

Принагідно повідомляю, що найближчим часом офіційний переклад вказаного рішення буде надруковано у збірнику нормативно-правових актів «Офіційний вісник України» та розміщено на сайті Міністерства юстиції України (www.minjust.gov.ua).

Додаток: стислий виклад рішення у справі «Чміль проти України» в 1 прим на 2 арк.

О.В. Давидчук

В.о. Урядового уповноваженого

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ЧМІЛЬ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF CHMIL v. UKRAINE)
(Заява № 20806/10)

Стислий виклад рішення від 29 жовтня 2015 року

Близько 6 год. 30 хв. 31 жовтня 2004 року – у день першого етапу президентських виборів – заявник, який на час подій був головою територіальної виборчої комісії, на шляху до приміщення територіальної виборчої комісії зустрів чотирьох незнайомих йому працівників міліції (пізніше було встановлено, що це працівники міліції К., Л., П. і Д.). Заявник розпочав з ними розмову, яка, вочевидь, переросла у сварку.

Згідно з твердженнями заявника, коли вони дійшли до Ананівського РВ УМВС України в Одеській області (далі – райвідділ міліції), працівники міліції заштовхнули його всередину та напали на нього.

Близько 13 год. того ж дня заявника оглянув судово-медичний експерт Б. та встановив наявність у нього ряду тілесних ушкоджень. З 2 до 19 листопада 2004 року заявник перебував у лікарні, де у нього було діагностовано струс мозку.

Одразу після події органами слідства було допитано причетних до події працівників міліції, зібрано покази потенційних свідків, оглянуто місце події. Згодом протягом досудового слідства у вказаній кримінальній справі було проведено різні слідчі дії: чотири судово-медичні експертизи, очні ставки між заявником та працівниками міліції, а також відтворення обстановки і обставин події.

Починаючи з 10 листопада 2004 року, прокуратура Ананівського району Одеської області (далі – прокуратурою Ананівського району) неодноразово виносила постанови про відмову в порушенні кримінальної справи щодо працівників міліції або закривала справу за відсутністю в діях працівників міліції складу злочину. Зазначені рішення скасовувались вищестоящими органами прокуратури або судом, а кримінальна справа неодноразово направлялась на додаткове розслідування.

Востаннє кримінальну справу було закрито 02 квітня 2009 року. Заявник оскаржив відповідну постанову до вищестоящих органів прокуратури, однак листом від 11 грудня 2009 року Генеральна прокуратура України повідомила заявника про відсутність підстав для її скасування.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку з жорстоким поведінням працівників міліції та непроведенням ефективного розслідування його відповідної скарги.

Розглядаючи питання щодо прийнятності вказаної заяви, Європейський суд, перш за все, зазначив, що, хоча останню постанову про закриття кримінальної справи за скаргами заявника було ухвалено більш як за шість місяців до звернення заявника до Європейського суду, йому, однак, неможна дорікнути за спроби використання засобів правового захисту, які, як було підтверджено у його справі кілька разів, давали певні результати. Більше того, хоча до часу винесення постанови від 2 квітня 2009 року провадження у справі заявника тривало впродовж більше чотирьох років, неможна дійти висновку про те, що заявник подав свою скаргу до Європейського суду із неналежною затримкою. Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі заявник дотримався шестимісячного строку подання заяви, і визнав цю заяву прийнятною.

Розглядаючи суть скарги заявника на жорстоке з ним поведіння працівників міліції, Європейський суд звернув увагу на те, що численні свідки у справі бачили «штовханину» біля дверей до райвідділу міліції. Зважаючи на це, а також на неодноразове підтвердження судово-медичними експертами наявності у заявника тілесних ушкоджень та на підготовку, яку, як стверджувалось, працівники міліції отримали для того, щоб вміти поводити себе у подібних ситуаціях, вік заявника та стан його здоров'я, видається, що застосована до нього фізична сила була надмірною, оскільки внаслідок цього у заявника було діагностовано струс мозку і він перебував у лікарні протягом сімнадцяти днів. Отже, Європейський суд дійшов висновку, що заявник зазнав жорстокого поведіння міліції у порушення матеріального аспекту статті 3 Конвенції.

Що стосується скарги заявника на неефективність розслідування на національному рівні, Європейський суд відзначив, що під час досудового розслідування у справі було проведено різні слідчі дії, проте усі ці дії були поверхневими. Зокрема, пояснення та відповіді, надані працівниками міліції під час очних ставок із заявником, були ідентичними, а з неузгодженого формулювання їх показів у процесуальних документах випливає, що ці документи іноді складались шляхом копіювання фрагментів тексту в одному документі і вставлення їх в інший. Крім того, Європейський